

Smolenická výzva V.

Účastníci konferencie Smolenická výzva V. pozitívne hodnotia, že sa po štyroch rokoch podarilo opäť zorganizovať podujatie zamerané na problematiku trvalo udržateľného rozvoja (TUR), na ktorom sa aktívne zúčastnili: predseda Výboru NR SR pre pôdohospodárstvo a životné prostredie Mikuláš Huba, bývalý minister životného prostredia SR László Miklós, predseda Komisie pre životné prostredie SAV Ladislav Petruš, generálny biskup evanjelickej cirkvi a. v. Miloš Klátik, dekan smolenického dekanátu Patrik Bacigál a ďalší predstavitelia štátnej správy, regionálnej a miestnej samosprávy, akademickej obce, odborných inštitúcií, mimovládnych organizácií, záujmových združení a ďalších spoločenských subjektov. Tým sa vytvorilo tvorivé fórum na vzájomný dialóg medzi hlavnými skupinami spoločnosti.

Základnou témou konferencie bolo vyhodnotenie dvadsaťročného procesu implementácie trvalo udržateľného rozvoja v SR. **Smolenická výzva V.** nadväzuje na predchádzajúce výzvy z r. 2002, 2003, 2006 a 2008. Smolenická výzva I. (2002) bola zameraná na vyhodnotenie pozície Slovenska desať rokov po Konferencii OSN o životnom prostredí a rozvoji a Summite Zeme, ktoré sa konali v Rio de Janeiro v r. 1992. Smolenická výzva II. (2003) vychádzala z výsledkov Svetového summitu o trvalo udržateľnom rozvoji, ktorý sa konal v r. 2002 v Johannesburgu. Smolenická výzva III. (2006) bola formulovaná v prvom roku Dekády výchovy k udržateľnému rozvoju (2005-2010), a to v období bilancovania výsledkov predchádzajúcej vlády, kedy bol zvolený nový parlament, tvorila sa nová vláda a nová samospráva miest a obcí. Smolenická výzva IV. (2008) bola predložená v polovici volebného obdobia a zároveň v období, kedy sa rozbiehala školská reforma. Smolenická výzva V. prichádza tesne po ustanovení nového parlamentu a novej vlády SR a v predvečer Summitu Rio+20.

Náročné výzvy však stoja nielen pred zákonodarnou, riadiacou, vedeckou či výchovno-vzdelávacou sférou, ale pred všetkými spoločenskými aktérmi, ktorí spolurozhodujú o tom, či naša budúcnosť bude udržateľná, alebo nie.

Základné tézy Smolenickej výzvy V.

Účastníci konferencie

1. Konštatujú:

a) Narastajúcu apatiu hlavných skupín v procese implementácie trvalo udržateľného rozvoja a preto apelujú na:

- predstaviteľov štátnej správy a samosprávy;
- pracovníkov vedeckých a výskumných inštitúcií, univerzít a ďalších vzdelávacích a informačných inštitúcií;

- podnikateľov, priemyselníkov, poľnohospodárov, lesohospodárov, vodohospodárov, urbanistov, architektov a ďalšie subjekty, pre ktoré je krajina a jej zdroje vstupným kapitálom;
- predstaviteľov mimovládnych organizácií, cirkví a ďalších, ktorí pracujú v oblasti ochrany a tvorby životného prostredia a ovplyvňujú hodnotovú orientáciu spoločnosti, aby princípy a kritéria trvalo udržateľného rozvoja **uplatňovali** vo všetkých oblastiach riadenia a rozhodovania, ako aj vedy, výskumu a školstva, ktoré spadajú do ich kompetencie.

b) Že z hľadiska úspešnej implementácie trvalo udržateľného rozvoja spoločnosti je nevyhnutné **aplikovať integrovaný prístup** a za základný nástroj implementácie trvalo udržateľného rozvoja treba považovať integrovaný manažment krajiny.

2. Vyzývajú:

a) **Vládu** Slovenskej republiky a NR SR, aby v novom **vládnom období**

- boli jednoznačne zahrnuté princípy trvalo udržateľného rozvoja. Zdôrazňujeme pritom, aby sa tieto princípy uplatňovali predovšetkým v zmysle **ekologizácie myslenia a všetkých sfér spoločenského a hospodárskeho rozvoja**, nie v zmysle ekonomizácie životného prostredia, ako sme tomu často svedkami;
- bola vyslovená **podpora** pre inštitucionálne a finančné zabezpečenie integrovaného **výskumu** krajiny;
- bola definovaná úloha **inštitucionálne zabezpečiť** integrovaný manažment krajiny v zmysle dokumentov prijatých na Summitu Zeme v Rio de Janeiro, a to najmä vytvorenie **právneho rámca** integrovaného manažmentu krajiny a jeho nástroja: **krajinného plánovania**;
- bol **dobudovaný integrovaný informačný systém** o krajine v zmysle Zákona 3/2010 Z. z., vrátane Krajinnookologickej základne pre integrovaný manažment krajiny v zmysle Zákona 7/2010 Z. z., ako aj rezortné informačné systémy; boli vytvorené podmienky pre bezproblémový prístup k dátam a informáciám pre štátne inštitúcie, školy, neziskové organizácie, podnikateľské subjekty, ako aj pre verejnosť a občanov;
- bola znovu obnovená činnosť Rady vlády pre trvalo udržateľný rozvoj.

b) **Regionálnu a miestnu samosprávu**, aby:

- uplatňovali princípy trvalo-udržateľného rozvoja vo všetkých sférach v rámci svojich kompetencií;
- sledovali, aby v plánoch a projektoch regionálneho a územného rozvoja sa presadili princípy integrovaného prístupu;

- žiadali, aby záväzným podkladom pre plány a projekty regionálneho a územného rozvoja boli odborné spracované krajinne plány;
- presadzovali projekty hospodárskeho a sociálneho rozvoja, ako aj miestne Agendy 21 ako funkčné podkladové dokumenty pre všetky ostatné rozvojové dokumenty samosprávnych krajov a obcí.

c) Vedecko-vzdelávacie organizácie, aby:

- sa účinnejšie a efektívnejšie prepojil integrovaný výskum vedeckých pracovísk, univerzít a ďalších výskumno-vzdelávacích inštitúcií v oblasti trvalo udržateľného rozvoja s praxou s cieľom transferu vedeckých poznatkov do riadiacej sféry a do reálneho života, zlepšili sa vzťahy a komunikácia a tým sa vedecké poznatky využívali na riešenie aktuálnych celospoločenských problémov životného prostredia a krajiny;
- sa šírili potrebné informácie a získané poznatky i odporúčania vedy a výskumu na tému integrovaného manažmentu krajiny smerom k samosprávam, ako aj k príslušným ministerstvám, parlamentným výborom a pod.

d) Mimovládne organizácie a celú civilnú sféru, aby:

- posilnili aktivity v procese monitorovania a hodnotenia uplatnenia princípov trvalo udržateľného rozvoja vo všetkých sférach spoločenského a hospodárskeho života;
- posilnili aktivity v oblasti výchovy a propagácie trvalo udržateľného spôsobu života a účinnejšie prispievali k formovaniu kultúrneho, národného a environmentálneho povedomia.

e) Cirkvi, aby:

- sa výraznejšie aktivizovali v procese implementácie trvalo udržateľného rozvoja, najmä pri formovaní hodnotovej orientácie obyvateľstva zlučiteľnej s princípmi a kritériami trvalo udržateľného spôsobu života;
- formovali náboženské povedomie tak, aby veriaci svedčili slovom a skutkom o skutočnosti, že príroda je pre nás darom.

f) Média, aby:

- väčšiu pozornosť venovali problematike životného prostredia a trvalo udržateľného rozvoja.

3. Zdôrazňujú,

že je potrebné nevyhnutne riešiť aj mnohé ďalšie otázky vo všetkých relevantných oblastiach, a to najmä:

- zabezpečiť integráciu hybných síl spoločnosti v procese implementácie koncepcie trvalo udržateľného rozvoja;
- vytvoriť funkčný komplexný systém formálneho a neformálneho vzdelávania a výchovy tak, aby problematika trvalo udržateľného rozvoja v rámci výchovy a vzdelávania nebola iba náhodnou, okrajovou či ad hoc témou neorganicky začlenenou do jednotlivých predmetov;
- obnoviť činnosť medzirezortnej komisie pre environmentálnu výchovu a vzdelávanie;
- systémovo a komplexne zosúladiť zodpovednosti, týkajúce sa integrovanej ochrany, plánovania, manažmentu a tvorby krajiny v jednotlivých organizáciách v rezorte Ministerstva životného prostredia SR so zodpovednosťami v ostatných príslušných rezortoch, resp. v ich organizáciách;
- účelným spôsobom koordinovať vyššie uvedené aktivity s regionálnou a miestnou samosprávou, najmä v oblasti regionálneho a územného rozvoja;
- zabezpečiť vyššiu efektívnosť, viacúčelnosť, transparentnosť a koordinovanosť rozdeľovania a vyživania finančných zdrojov z EÚ, ako aj z národných zdrojov;
- na európskej aj medzinárodnej úrovni zintenzívniť angažovanosť Slovenska na diskusiách k TUR a pokračovať v spolupráci s ostatnými krajinami.

4. Navrhujú:

aby sa ďalšia konferencia „Smolenická výzva VI.“ uskutočnila v Smoleniciach najneskôr v r. 2017.

Roky 2016 – 2017 budú rokmi bilancovania výsledkov súčasnej vlády i nášho predsedníctva v EÚ a zároveň v roku 2017 bude 25. výročie od Summitu Zeme v roku 1992.

Smolenickú výzvu na základe podkladov od účastníkov konferencie vypracovali: Zita Izakovičová, László Miklós, Milena Moyzeová